

Msgr. France Dular

"Kar koli vam poreče, storite!" (Jn 2,5)

Jože Bogataj

Zapis razgovora z duhovnikom Rimskokatoliške cerkve. S človekom, ki mu je vedno na prvem mestu skrb. Skrb za bližnjega, za sočloveka v stiski. Skrb za duhovno rast njegovih vernikov. To je zapis o človeku z bogatim življenjem, o duhovniku, ki je sinonim za preprostost. Ne nazadnje je to tudi zapis o podjetniku in pobudniku za ohranjanje narodove kulturne dediščine. O človeku z velikim srcem.

Foto:
Aleksander Čufar

Četrtek po pepelnici. Za koprenastimi jutranjimi meglicami nad Krko je bilo čutiti sončen dan. Bil je dan celodnevnega čaščenja sv. Rešnjega telesa v farni cerkvi v Šentpetru. Srečala sva se malo pred deseto mašo pred cerkvijo. Bil je takšen kot ponavadi: kot da se mu nekam mudi, da nečesa ne bi zamudil. Vesel in odprt. "Kaj bi. Nimam časa za domotožje," zveni bolj kot izgovor za tiste me-sece, ko ga ni več na Gorenjskem, v Železnikih.

Še pred tem sva z gospodinjjo Betko (op.: Betko Kos) v župnišću rekla eno o tem in onem. Da se še ni navadila, je rekla, čeprav je prišla z gospodom Dularjem samo začasno, na poskus. "Je že v redu," je rekla.

Pri praznični maši so sodelovali tudi otroci iz katoliškega, Petrovega vrtca, ki ga na Otočcu vodi gospod Dular. Kljub delavniku je k maši prišlo precej ljudi. Še več jih je bilo pričakovati zvečer ob petih, ko bo somaševanje vodil dolenski škof.

Avgusta lani ste odšli iz Železnikov. Sedaj ste župnik v župniji Šentpetar na Otočcu na Dolenjskem.

Ta župnija je bila nekoč poznana samo kot Šentpetar, v novejšem času so dodali zraven Otočec, v cerkvenem področju je še vedno Šentpetar. Ta župnija se je spremenila iz povsem kmečkega, vinogradniškega področja v izrazito mestno, spalno področje. Vinogradništvo je bilo vedno glavno. Še vedno velja, da če nekdo nima svojega vinograda in svoje zidanice, da je nesposoben človek. Tudi bivši župniki so bili veliki kmetje.

Pravite, da je v župniji okoli dva tisoč dvesto faranov, kar je skoraj za tretjino manj kot v Železnikih.

Število se stalno spreminja zaradi velikega doseljavanja. Veliko se gradi, ne toliko v strnjenih naseljih, ampak se naseljujejo po hišah po pobočju, ki so jih gradili kot vikende med vinogradi. Starejši in mlade družine se vračajo iz mest tako rekoč v svoja stanovanja.

Šentpetar na Otočcu. Foto: Jože Bogataj

Vaša župnija obsega velik del ozemlja in vključuje kar štiri podružnične cerkve.

Župnija je teritorialno obsežna. Sega od Karteljevega ob avtocesti na zahodni strani do Kronovega oz. Bele Cerkve in na drugi strani do Šmarjete in čez Krko do Rateža, župnija Brusnice. Teritorij je večji, kot je bila župnija Železniki z Dražgošami in Zalim Logom vred. Za prvi petek, ko obiskujem bolnike, prevozim čez šestdeset kilometrov.

Podružnične cerkve so štiri. V ospredju je seveda Trška gora, znana dolenjska božja pot. Vse to področje je spadalo pod cistercijski samostan Stična. Na Trški gori so menihi imeli svojo pristavo in prav oni so pričeli z vinogradništvom na tem področju. Spodbujali so ljudi, da zasadijo zlahotno trto. V povezavi z določenimi graščaki so potem zmogli graditi cerkve. Naše cerkve so zato zelo stare.

Govoriva o času med 15. in 16. stoletjem?

Ja. Že 15. stoletje. Ena cerkev je celo starejša. Trška gora, kakršna je danes, datira v leto 1621. Opre-

Otroška leta. Foto: arhiv Franceta Dularja

ljena je s stiškimi grbi in je razkošno opremljena. Kadar grem gor, vedno srečam kakšnega romarja, ki je vesel, da lahko stopi v cerkev. Veliko je turistov. Nekaj podobnega, kot je Crngrob za Škofjo Loko. Ob "žeganju" za mali šmaren pri bogoslužju sodeluje okrog tisoč petsto ljudi. Ogromno.

In kako velika je cerkev?

Mislím, da v cerkev gre okoli štiristo ljudi, zato je takrat vse ozvočeno. V tej cerkvi so maše vse nedelje v maju in oktobru in za vse Marijine praznike. Ostale tri cerkve so manjše. V Ždinji vasi je cerkev sv. Jakoba. Tam je zelo prijetno in se počutim kot doma, ker imamo tam vinograd. Potem je še znamenita cerkev sv. Jurija v Srednjem Grčevju iz 15. stoletja ter cerkev sv. Janeza Krstnika v Mačkovcu na robu Novega mesta.

"V štirinajstih letih je šentpeterska fara na Otočcu imela sedem župnikov. Povprečno enega na dve leti. "Kako dolgo pa nameravate vi ostati pri nas?" so zvedavi domačini. Pri zidu na pokopališču je še nekaj prostora, jim pravim," razlaga France Dular. "Prišel sem, dokler bo Božja volja. Morda do konca."

Svet ob Krki dodobra poznate že skoraj sedemdeset let. V teh krajih ste bili rojeni. Kakšni so spomini na vašo mladost?

Moja mladost je bila nekaj takšnega, kar bi privoščil vsakemu. To, kar mi daje moči, ko sem v težavah, je spomin na otroška leta, ki so tekla v kmečkem okolju ob dobrih starših, za katere nikoli ne vem, da bi se kdaj spričkala med seboj.

Koliko vas je bilo v družini?

Živeli smo v vasi Cegelnica. Poleg očeta in mame je bila še očetova sestra, ki je bila neke vrste markantna osebnost, in osem otrok. Mama je bila Alojzija, Lojzka, oče pa Janez. Tri sestre in pet bratov, od bratov sem sam, sestre so še žive. Trije bratje so umrli

majhni, najstarejši je umrl še ne eno leto star. Tisti, ki je bil rojen pred menoj, je umrl takoj po rojstvu. Po mamini težki bolezni, ko je izgledalo, da ji ni rešitve, sem prišel na svet jaz. V Ljubljani je bila operirana na maternici, za kar so takrat predvidevali, da je neozdravljivo. Dolgo časa je bila v šoku in oče se je zaobljubil, da bo nehal kaditi, če se mama pozdravi. Bil je strasten kadilec. Tudi če ni bilo za sol, za tobak je bilo. In ko je dobil sporočilo, da se je mama po enem tednu prebudila iz nezavesti – bilo je na njivi – je vzel iz žepa cigarete in jih na tistem mestu spodoril. Od tistega trenutka ni več potegnil enega dima. Tudi pri čebelah ne. Mož beseda.

Rodili ste se kot šesti otrok.

Ja. Mama je po operaciji imela še mene, sestro in brata. Naj s tem v zvezi povem še to: bilo je na dan nove maše (op.: 5. julija 1964). Sedeli smo pri kosilu, ko je povedala, da se je v bolnici zaobljubila, da bo, če ji bo Bog dal še kakšnega otroka, naredila vse, kar je v njeni moči, da bi postal duhovnik ali redovnik ali redovnica. "Mama, zakaj mi niste tega povedali prej?" – "Ja to pa ne! Potem pa ne bi bil svoboden," mi je odgovorila.

Najmlajši bratec je bil rojen 42. leta in je nesrečno umrl, ko je bil star trinajst mesecev. Starejšega brata so namreč iz gimnazije proti njegovi volji vzeli k domobrancem in so ga partizani iskali na našem domu. Takrat so nam pobrali živino, odpeljati so hoteli očeta (ki jim je na neverjeten način ušel), v hiši so razgrajali in razbijali. Jaz sem se tako prestrašil, da sem vse otroštvo jecljal, najmlajši brat pa je umrl.

Vojno smo prestali. Brat Ivan se je čudežno vrnil iz Teharij. Bil je izredno nadarjen, vendar je od vsega hudega opustil vsakršno šolanje. Bil je priden in se je udeleževal pri Kmetijski zadruzi Novo mesto. Ker je bil brat šolan, naj bi jaz prevzel doma kmetijo. Bil sem njegovo diametralno nasprotje. Sploh se nisem rad učil.

... in dela je bilo na kmetiji več kot dovolj.

Imeli smo veliko kmetijo, šestnajst hektarjev, in ži-

veli smo samo od tega. Oče je imel to dobro lastnost in še danes sem mu hvaležen, da nas je uvajal v delo. Pripravil je orodje za mojo velikost, grablje, koso. Koso je bilo treba sklepati. "Ata, mi boste sklepal koso?" – "Oh, boš kar sam. Boš ti kosil!"

Koliko ste bili takrat stari? Deset, dvanajst?

Nekaj takšnega. To je bil ponos, da sem znal tudi sam kaj narediti. Potem pa se je čisto po Božji previdnosti zadeva obrnila. Zjutraj smo s starejšima sestrama šli k maši, ena je bila osem, ena devet let starejša in bili sta že gospodični, jaz pa takrat desetletnik. Imeli sta svoje pogovore, jaz sem ju priganjal, češ da bom mami povedal, če bomo zamudili. Sam nisem vedel, kako bi se jima še maščeval, in sem rekel: "Prav, grem pa sam naprej, bom šel pa ministrirati!" Šel sem v zakristijo. "Ja, kdo pa si?" – "Dularjev." Takratni župnik v Novem mestu, prošt, je naročil starejšemu ministrantu, da me, če že hočem, mora naučiti ministrirati. "Kdaj bi pa hotel ministrirati?" me je vprašal. "Zdajle!" sem mu odgovoril.

Ko smo prišli domov, sta me sestri takoj zatožili: "Veste, kaj je ta mulc naredil!?"

Je bilo kaj narobe?

Ja, češ da sem se tam motovilil okrog oltarja. Jaz pa sem bil tako navdušen, da sem mamoprošil, če lahko grem še enkrat. Potem sem začel z veseljem ministrirati, kljub temu da je bilo do cerkve dobre pol ure peš.

France Dular je prijeten sobesednik. Včasih njegova pripoved malo počaka, da se zbere, nato pa hitro nadaljuje in to s takim fotografskim spominom, kot da je bilo včeraj. Do besede natančno citira svoje spomine, ki jih nato rad še malo komentira.

Drugi takšen mejnik v mojem življenju pa je bil, ko so leta 1952 zažgali ljubljanskega škofa Vovka v vlaku v Novem mestu. Skupaj z novomeškim pro-

štom, jaz kot ministrant, sva hitela proti železniški postaji, da pričakava gospoda škofa, ki je prihajal iz Ljubljane. Že na poti tja se mi je zdelo, da je nekaj narobe. Skupina mlajših ljudi naju je prehitela in se norčevala iz prošta. Vlak je prispel, prav vidim ga, kako je škof dostojanstveno stopil z vlaka. Na peronu so ga obkrožili. S proštom sva stala pri vhodu, ko je nekdo zavpil: "Nazaj!" in začeli so ga porivati nazaj v vlak na vagon, in ko se je vzpenjal po stopnicah, ga je nekdo udaril s palico, kot se poganja živino. Takrat sem ujel tisti njegov pogled nazaj, brez kakšnega sovraštva, ampak tako dostojanstven. Večina je onemela, nekaj pa jih je kričalo in škofa sramotilo. Postalo me je strah. Nisem bil noben junak. S proštom sva se umaknila po stranski poti.

Od takrat čutim do njega živo spoštovanje in neko izredno obliko povezanosti, saj me je posebej birmal v škofijski kapeli v Ljubljani. Po eni strani občudujem to veličino Cerkve, ki prenaša tudi trpljenje in ponižanje, po drugi strani pa to nespamet nekaterih, ki so divjali proti Cerkvi.

Tako je počasi dozorevala odločitev za semenišče.

V Novem mestu sem hodil v nižjo gimnazijo in takrat je bilo prvič, da je bil pouk tudi na božični dan.

V razredu smo temu nasprotovali in zmenili smo se, da nas v šolo ta dan ne bo. Izkazalo se je, da sem samo jaz ostal doma. (smeh) Za to sem dobil ukor celotnega učiteljskega zbora.

Ker sem veliko pomagal na Kapitlju, bil sem ministrant in mežnar (op.: cerkovnik), sem včasih tam tudi prespal. V prvi gimnaziji so od mene zahtevali, da moram stanovati v internatu v Šmihelu (op.: del Novega mesta), in temu sem se uprl. In rekli so naravnost, da me bodo prevzgojili, ker sem bil problematičen. Ne nazadnje so me hoteli popolnoma uničiti s cveki (op.: nezadostnimi ocenami). Res nisem bil briljanten učenec, ampak gotove stvari so mi pa šle, recimo kakšni spisi in matematika. Velikokrat sem sošolcem pisal spise. Vendarle pa so se stvari samo slabšale in leta 1955 sem zapustil gimnazijo ter se s škofovo pomočjo kot prvi iz ljubljanske nadškofije vpisal v semenišče v Pazinu na Hrvaškem.

Torej ste gimnazijska leta preživel v Pazinu?

Maturiral sem leta 1959. Spomnim se, da so bila to težka leta. Navdajalo me je že malodušje, ko je bilo to premagano, se je šele začel pravi boj. "Dular, Dular, tebi ni pomoči!" mi je pravil inštruktor. Imel sem probleme s študijem tujih jezikov. Iz Novega mesta sem prišel z ruščino v nižjih razredih gimnazije, tam

Bogoslovec.
Foto: arhiv
Franceta Dularja

pa sem pristal v razredu, kjer so imeli že štiri leta francoščino, potem še latinščina in grščina, pa vse v hrvaškem jeziku. Iz jezikov sem se boril za dvojke, maturo pa sem le naredil ...

Študij ste nadaljevali v semenišču v Ljubljani.

Po Božji previdnosti nisem šel v vojsko. Iz Pazina sem bil navajen trdega dela. V Ljubljani je bilo drugače. Nov svet. V bogoslovju se zahteva redno delo, ni špricanja. Prav vse izpite sem opravil prvič. Začutil sem veselje do poklica, ki ga bom opravljal.

Leta 1964 sem bil posvečen v duhovnika in moji prvi začetki so bili maše ob vikendih na podružnični cerkvi na Škofljici. Za moje službovanje lahko rečem, da sem vedno delal z veseljem, čeprav se je vedno zgodilo tako, da so me poslali tja, kamor nisem želel, upiral pa se nisem nikoli. To mi je bilo v blagoslov, da sem lahko kraj in ljudi vzljubil in se dobro počutil.

Tako sem bil od leta 1965 do 1968 kaplan v Dolenskih Toplicah. Spomnim se, da sem imel veliko verouka na šestih različnih krajih v štirih farah. Najprej sem imel moped, škof mi je kasneje podaril motor BMW, 250 cm³, in končno še fičota. V treh letih kaplanovanja sem poročil preko trideset parov, ki so bili predhodno samo civilno poročeni. V tem

času se je začela koncilaska prenova, kar me je zelo pritegnilo.

Opravil sem kaplanski in župnijski izpit in postal najmlajši župnik v škofiji, v Čateških Toplicah za šest let.

V tem času smo obnovili dve cerkvi, ki sta bili še od vojne neuporabni. Začeli smo načrtno delati z župnijskimi pastoralnimi sveti. Razumel sem, da je drugi vatikanski koncil v bistvu pretrgal stoletno vztrajanje pri fevdalnem gledanju na laike, ki naj bi predvsem pripadali Bogu in bili podrejeni hierarhiji. Za tiste čase je veljalo, da je "Cerkev stopila iz zakristije" in da se je "zaslišal glas vernikov". Pričelo se je sodelovanje z laiki na mnogih področjih in tudi na karitativni dejavnosti, čeprav je bilo uradno še prepovedano.

V škofijskem merilu sem postal voditelj odbora za župnijske pastoralne svete. Stvar sem vzel zares in hoteli so me imeti bliže Ljubljani. Ob birmi je nadškof Pogačnik omenil, da me namerava predstaviti. Ko sem izrekel pomisleke, me je kratko zavrnil: "Predvidevam, da ste dober duhovnik in da ne boste delali težav," in leta 1974 sem postal župnik v Brezovici pri Ljubljani.

V tej župniji sem deloval 15 let ter bil obenem dekan za dekanijo Ljubljana - okolica.

Pripoveduje, da je bilo v petnajstih letih na Brezovici veliko narejenega. Dela je bilo čez glavo. Ni šlo vse tako, kot je načrtoval in pričakoval. Obžaloval je, da so iz župnije odšle sestre uršulinke. Na pomoč mu je priskočila njegova starejša sestra. Naenkrat, pravi, ga je obsla misel, da je zadosti tega nenehnega naprežanja in obnov. Zaželel si je miru. Odločil se je, da gre v samostan.

Nadškof z njegovim odhodom v samostan ni bil nič kaj zadovoljen, kajti že takrat je manjkalo duhovnikov v pastorali. "Če res želiš narediti korak naprej v duhovnem poglobljanju, potem pojdi v Božjem imenu!" se je glasilo dovoljenje. In France je ostal v Stični. Pater France. Noviciat oz. triletna uvajalna doba mu je že naložila odgovorne naloge: opravljal je nalogo magistra novincev (ker še ni imel zaobljub, je bil le v. d.), bil je pomočnik ekonom in upravitelj doma duhovnih vaj za mladino.

Z znancem patrom Ašičem sta imela sobi na istem hodniku in iz tega poznanstva se je rodila nova Francetova zgodba. Pater Ašič je bil po vojni zadolžen za duhovnike, ki so prihajali s štajerskega konca. Ker je primanjkovalo zdravil, si je pomagal s čaji. Tako je postal pravi zeliščar. Svoje recepte je zaupal dvema poslovnežema, ki pa sta njegovo dobroto zlorabila, da je celo samostan prišel na slab glas. Opat je naprosil patra Franceta, naj razišče, kaj se dogaja. Podjetje je imelo pogodbo s samostanom o dobavi čaja po Ašičevi

Novomašnik. Foto: arhiv Franceta Dularja

Pater France Dular pri molitvi. Foto: Marjan Smerke

recepturi za dobo desetih let. Ko je France opravljal kontrolo na terenu, je opazil, da različna posušena zelišča kar z lopato mešajo in spravljajo v za to namenjen vrečke ne glede na to, za kaj so namenjena, češ da "čajčki toliko koristijo, kolikor verjameš, da koristijo, patru Ašiču pa verjamejo in zato je vseeno, kakšne rožce so skupaj zmešane". In pogodba je bila prekinjena.

Imidž Ašičevih čajev bi bilo škoda zavreči. Opat je odločil, da bi samostan sam organiziral proizvodnjo. Začelo se je pod Francetovim vodstvom: zelišča so nabirali v času vedno bolj obiskanih duhovnih vaj, posušili so jih v tovarni Krka, Emona Ljubljana je skrbela za pakiranje, za distribucijo pa samostansko podjetje Sitik (op.: iz lat. sit hic – tukaj), ki je imelo štiri zaposlene. Od same ideje do realizacije je preteklo nekaj mesecev, od avgusta 1990 do začetka leta 1991. Kot menedžer podjetja je pater France moral skrbeti tudi za logistiko in zaradi nižjih stroškov tiskanja je poenotil osnovno embalažo, ki se je malenkostno spreminjala glede na vsebino. To je obenem pomenilo, da ni bilo treba za vsako posamezno vrsto čaja tiskati posebne, nove embalaže. In pojavili so se dvomi: Ali bo uspelo ali ne bo? Tržni riziko je bil velik. V samostanu so zato glasovali. Glasovali so vsi menihi z zaobljubami (op.: polnopravni), in sicer s fizioli: bel fiziol je pomenil, da je kandidat za, črn, da je proti, fiziol rjave barve pa je pomenil, da se kandidat vzdrži glasovanja. In pater France je uspel! V treh letih delovanja podjetja Sitik je začetni kapital takratnih pet tisoč nemških mark oplemenitil z delom prostovoljcev za šestkrat. Pater France je dosegel izreden poslovni uspeh.

V teh letih je pater France organiziral t. i. tedne življenja z menihi, ko so laiki preživeli teden dni v samostanu, поблиže spoznali njihov vsakdan, obenem pa je tekla proizvodnja čajev. Ponovno se je zataknilo pri distribuciji in trgovini, kjer so trgovci zahtevali previsoke marže, ampak to je že druga zgodba.

Ob srečanju z nadškofom: "France, kako?" – "Bolj sem bil duhovnik zunaj kot zdaj, ko sem menih in direktor," mu je odgovoril. Odločitev je prepustil škofu. In škof ga je vrnil v pastoralo – tokrat v Železnike.

Cistercijski samostan v Stični. Foto: p. Branko Petauer

Trinajst let delovanja v Železnikih ni malo. Res, da ni tako dolgo, kar ste odšli iz Železnikov, ampak vseeno, če pogledate nazaj in skozi vseh trinajst let, kakšni spomini so ostali?

Sobota, 15. avgusta 1993. V Stični sem tisti dan imel zaključek tedenskih duhovnih vaj za mladino, isti večer sem prišel v Železnike. Ker sem ob odhodu v Stično predhodno ljudem razdal vse, kar sem imel svojega, sem v Železnike prišel brez vsega. In tudi v župnišču je bilo prazno.

...?

Oh. Nič takega. Moje sestre so mi v nekaj dneh znosile skupaj vse, od jedilnega pribora do osnovnih potrebščin za normalno delo, in kaj hitro sem se spoznal z mnogimi dobrimi ljudmi, ki so bili župniji zvesti. Sicer pa mi Železniki niso bili neznani. Skozi Selško dolino smo z mladino večkrat odhajali v Baško grapo na duhovne vaje in sošolec Frenk Kotar mi je veliko pripovedoval o kraju.

Ob mojem prihodu je bil kaplan v Železnikih Blaž Gregorc, sicer že dve leti pri g. Ocepku in potem še eno leto pri meni. Izredno delaven, trezen in gospo-

daren. Imel je čut za delo z mladimi in odraslimi. Izredno sem mu hvaležen, ker me je uvedel v razmere v tej župniji. In Blaž je pričel z idejo o vrtcu.

Katoliškem, Antonovem vrtcu?

Ja. Nastal je idejni projekt in zahvaljujoč mojim "podjetniškim izkušnjam" iz Stične mi ni bilo težko začeti, kajti vedel sem, kam se je treba obrniti. Poleg Blaža so idejo vrtca razumeli tudi takratni predsednik občinskega sveta Škofja Loka Vincencij Demšar, predsednik občinskega sveta v Železnikih Mihael Prevc, pa Janez Ferlan, potem tudi g. župan Alojz Čufar in vsi so vrtcu dali podporo. V letu 1995 smo vrtec odpri.

S čim, menite, ste kot novi župnik dobili zupanje domačinov?

O pomožnem škofu Kvasu se je vedelo, da mu je pri maševanju v farni cerkvi v Železnikih pozimi zmrznilo vino v kelihu. Zato je bilo poleg vrtca centralno ogrevanje v cerkvi ena mojih prvih odločitev. Izkušnje sem imel že iz Čateških Toplic in z Brezovice, kjer sem ravno tako postavil centralno ogrevanje.

Antonov vrtec v Železnikih. Foto: Aleksander Čufar

Župnik Dular in kaplan Čižman. Foto: Aleksander Čufar

Problem cerkve sv. Antona je bil predvsem višina cerkvene ladje. Govorili so, da tako visoke cerkve ni moč ogrevati. Pa se je dalo. Pod klopmi smo speljali kanal za izpuhavanje toplega zraka. To je bil unika ten projekt s hitro in enostavno rešitvijo.

Ste takšen način ogrevanja patentirali?

(Nasmešek.)

Koliko kaplanov ste "preživel" v Železnikih?

Po Blažu je prišel Marko Marinko, ki je bil na Brezovici moj ministrant. Bil je delaven, zlasti se je veliko ukvarjal s skavti. Toni Prijatelj je bil z mano tri naslednja leta. Izredno zavzeto je delal z mladino. Za dve leti ga je nasledil Marko Čižman, danes nadškofov tajnik. Za njim je prišel Matjaž Zupan, danes župnik na Suhi v Škofji Loki in potem še Jožef Pôje. Jožef je še vedno kaplan v Železnikih. Vsi ti trije zadnji so vstopili v bogoslovje že z eno diplomom v žepu. Marko je prehrabeni, Matjaž gradbeni, Jožef pa strojni inženir. Vsi zelo resni in delavni fantje, ki vedo, kaj je duhovniški poklic.

V vseh teh letih, na Brezovici in v Železnikih, sem

imel za sodelavce več diakonov in bogoslovcev, ki so bili na ceoletni praksi. Zadnji je končal tik pred mojim odhodom na Dolenjsko.

Kako ste se sicer počutili v Železnikih?

Železniki so zanimiv in tudi lep kraj z bogato tradicijo. Presenečalo me je, da v vseh letih nisem občutil nekega direktnega nasprotovanja ali nagajanja s strani ljudi. Mislim, da je bil tudi vpliv nekdanjih (vplivnih, op.) Železnikarjev sorazmerno majhen. Po pripovedovanju je bilo to pred mano drugače. In drugačni so bili seveda tudi časi.

Pred nekaj leti ste dobili častni naziv monsinjor.

Monsinjor je papeško odlikovanje, ki ga sveti oče podeli na predlog škofa. Priznanje se razume kot vzpodbuda na nadaljnje delo. Takrat je škof Rode odlikoval nekatere duhovnike novogradenj oz. obnov cerkva. Mislim, da so se name spomnili zaradi dela v župnijskih pastoralnih svetih (op.: ŽPS sestavljajo laiki in duhovniki, dejavnosti so trojne: skrb za Karitas, oznanjevanje in bogoslužje). Leta 2000 sem

bil namreč glavni v medškofijskem odboru za župnijske pastoralne svete in izpeljali smo volitve v ŽPS na državni ravni v vseh župnijah.

Tudi v Železnikih je župnijski pastoralni svet odlično deloval na vseh treh področjih in imel sem občutek, da imam popolno podporo skoraj vseh članov župnijskega pastoralnega sveta, tako za duhovno rast župnije kot materialno obnovo. Člani ŽPS so bili pripravljeni sprejeti tudi osebno odgovornost, tako da se je dalo delati z roko v roki.

V Železnikih je bilo veliko narejenega na področju družinske pastorale. Imate veliko mladih družin, ki zavestno gojijo kvalitetno zakonsko življenje. Člani teh skupnosti si na srečanjih medsebojno zaupajo, skupno rešujejo probleme in se skupno veselijo uspehov. Veselijo se tudi otrok. To pa pomeni bodočnost za narod, ki hoče obstati!

Na področju pastoralnih dejavnosti ste v maršičem orali ledino.

Skupaj z župnijskim pastoralnim svetom smo organizirali letna srečanja zakonskih jubilarntov, starej-

ših in invalidov, pripravili kvalitetna predavanja za odrasle in marsikaj naredili za mladino in otroke.

Močno sem si prizadeval za vrednotenje vsake krstne slovesnosti. Delo v vrtcu in skrb za vzgojiteljice je bil pravi izziv. Izrekam vso pohvalo vzgojiteljicam Antonovega vrtca za odprtost in učljivost. Za programski del je odlično skrbela gospa Nežka Čufar, gospodarski posli so bili pa moji. V vodenju finančnih stvari je bila neprecenljiva pomoč Jelke in Primoža Pegama. Bil sem pač ravnatelj v vlogi hišnika. Začetki so bili skromni, to nam je takrat omogočilo finančno preživetje.

Mislim, da je prav Antonov vrtec naredil Železnike prepoznavne in dal župniji ime, veljavo. Vrtec je združeval starše in otroke. Večkrat letno smo se družili ob različnih priložnostih: ob cerkvenih praznikih, izdelovanju butaric, pohodih in piknikih. Prav to je v javnosti pomenilo, da je vrtec kot vzgojna ustanova poln življenja in ustvarjalnosti.

Leta 2002 vas je občina Železniki imenovala za častnega občana občine Železniki. V ob-

Ob zaključku šolskega leta v Antonovem vrtcu. Foto: Aleksander Čufar

razložitvi je med drugim zapisano: "France Dular se je v naših župnijah zapisal kot dober gospodar in varuh kulturne in naravne dediščine."

Prvo tovrstno priznanje mi je podelila ljubljanska občina Vič-Rudnik za ohranjanje sakralnih spomenikov med mojim župnikovanjem na Brezovici.

To drugo občinsko priznanje pa razumem kot odmev na mojo vsesplošno dejavnost na različnih področjih. Ves čas mojega delovanja sem bil v kraju v normalnih odnosih s šolo, z zdravstvom, s kulturo. Lokalna skupnost je imela pozitiven odnos do sakralne umetnosti, duhovnih in verskih vrednot. Ko so bili objekti potrebni obnove, si imel zagotovilo, da bo nekaj finančnih sredstev pridala občina ali republika. Ljudje so v velikem številu pristopili in prijeli za delo. To rodi uspehe. Uspeh pa ni le rezultat – lepo obnovljen objekt, uspeh je v sodelovanju z ljudmi, v odprtosti med ljudmi.

Pri teh delih zagotovo ni šlo za zaslužek. Šlo je za skupno dobro. In v Železnikih je to mejilo že na bajeslovnost. Kljub izredno visokim predračunom

– v milijonih (takratnih) tolarjev, smo s sodelovanjem in vero, da Bog pomaga, z vero v ljudi uspeli z novim zvonikom, streho, žlebovi, fasado, drenažo ... Vem, da se v tem nisem zmotil, je pa bilo zahtevno.

Tudi obnova notranjosti je izredno uspela. Ponovno trdim, da tudi zaradi dobrih odnosov s spomeniškim varstvom in izvajalci del. Obnovljene oltarne slike in križev pot tako danes spadajo med največje krajevne dragocenosti kulturne dediščine. Ključno vlogo je kot strokovnjak in mentor odigral arhitekt Jernej Hudolin, direktor republiškega restavratorskega centra. Tega ne bi bilo, če ne bilo dobrega sodelovanja med župnijskim pastoralnim svetom in župnijskim gospodarskim svetom.

Morda še kakšen spomin, ki vas ponese tja med selške hribe?

Pevec nisem, rad pa poslušam lepo petje. Pomislim na naš cerkveni zbor z Anči na čelu, Tonetom za orglami in solistom Lotričem. Pa na kakšen koncert v cerkvi sv. Antona. In na skavte.

Pred oltarjem. Foto: Aleksander Čufar

Darovanje. Foto: Aleksander Čufar

Skupinska slika s prvoobhajanci. Foto: Aleksander Čufar

"Odgovoren sem, da je življenje v župniji lepo in dobro," je bila ena njegovih misli. Ko je odhajal iz Železnikov, mu je bila obljubljena majhna župnija v dolini Krke, nekje med Žužemberkom in Stražo. Na obronkih vinogradov, s štiristo dušami. Primerna za stara leta in po vsem tem delu. Takrat so se ustanovljale nove slovenske škofije in strokovno pomoč so pričakovali tudi od njega na škofiji. In ravno prav bi bilo. Ne preveč dela na župniji, pa zato več na škofiji. Pa se je obrnilo. Pristal je na veliki, zahtevni župniji.

Kakšne so vaše trenutne zadolžitve v novomeški škofiji?

Prvo in najosnovnejše poslanstvo je, da sem župnik v Šentpetru. Vzporedno sem član zbora svetovalcev, član tajništva škofijskega pastoralnega sveta, član škofijskega pastoralnega sveta, ki vodi vso dušnopastirsko dejavnost. Sem tudi član škofijskega duhovniškega sveta, ki se odloča o personalnih in duhovnih stvareh, ter odbora za stike z Romi.

Veste, v novomeški škofiji je veliko Romov. Nadalje sem član komisije za delitveno bilanco za področje novomeške škofije. Sem vodja škofijskega odbora za župnijske pastoralne svete in voditelj odbora za dekanijske pastoralne svete pri novomeški škofiji in s tem tudi v medškofijskem odboru za ŽPS. Z marcem letos, natančneje na svetega Jožefa dan (op.: 19. marca), bom sprejel še eno zadolžitev, in sicer: postal bom stolni kanonik in dekan stolnega kapitlja.

Kaj je to stolni kanonik?

To je zbor duhovnikov, ki ob škofu skrbi za slovesno bogoslužje in molitve. V rangi škofije gre takole: za škofom pride prvi kanonik, ki je stolni prošt in istočasno generalni vikar, za njim pa stolni kanonik – dekan, ki skrbi za bogoslužje, potem kanonik – kancler, pa kanonik – ekonom in kanonik – penitenciarij (op.: spovednik v škofovem imenu).

Ali zmorete vse omenjene dolžnosti na škofiji poleg tega, da ste redni župnik brez kaplana v svoji fari?

Ob imenovanju za stolnega kanonika novomeške škofije, marec 2007. Foto: Gašper Furman

Trenutek oddiha.
Foto: Aleksander Čufar

Škofovo geslo je iz svetopisemske prilike o Kani Galilejski: "Kar koli vam poreče, storite," in to je moj moto. Kar koli mi porečejo, rade volje storim, kolikor je v moji moči. Dela me ni strah in se ga ne branim. V veliko pomoč mi je gospodinja Betka, ki poleg drugega opravi glavnino verouka. Poučuje od prvega do šestega razreda in je aktivna zlasti na karitativnem področju.

"Čebele sem imel vedno rad. Tudi moj oče je bil čebelar. Povem vam, da sem bil iz Železnikov večkrat na Daleč hribu pri mojih čebelah, kot pa sem sedaj. Tudi če je bila ura deset zvečer, sem se usedel v avto in se zapeljal proti Dolenjski. Potem je bil cel dan moj. Mir, delo, molitev. Kako spočit sem prišel nazaj! Tukaj pa je Daleč hrib preblizu. Slabe pol ure vožnje. Pozimi imajo čebele rade mir, pomladi pa jim bom pripravil dovolj dela, da jim ne bodo rojile neumnosti po glavi ..."

Smo v letu 2007, ki je razglašeno za leto Svetega pisma. Uradni moto se glasi: "Oznanjamo vam besedo življenja" (Prim 1 Jn 1,1) in Slovenija se na ta dogodek zavzeto pripravlja. Prisluhnilo bomo znanim domačim in tujim poznavalcem in razlagalcem Svetega pisma, knjige knjig, kot mu pravimo. Ali se vam zdi, da bi bilo morda treba za novi čas, za nove ljudi 21. stoletja, Sveto pismo prilagoditi?

Sveto pismo je neminljiva knjiga. Njeni vsebini ni moč nič dodati, nič odvzeti. Glede na nova obdobja in vrednotenja zgodovinskih danosti in glede na nova odkrivanja takratnih razmer in semitskega razmišljanja, ki je bilo drugačno ..., skratka, če se v Sveto pismo poglobiš s posebnim namenom, dobiš to, kar se oznanja od vsega začetka. Dejstvo pa je, da mladi odkrivajo Sveto pismo in ob preprosti razlagi (ki je, jasno, utemeljena v znanstvenih izsledkih) preprosto uživajo. Dober primer za to je seminar Prenove v duhu. Zato bo Sveto pismo aktualna knjiga tudi za bodočnost, še posebej v delu z mladimi in

Opat Nadrah in župnik Dular v farni cerkvi. Foto: Aleksander Čufar

z mladimi zakonci, kjer pogovori temeljijo prav na tem besedilu. Sveto pismo je knjiga za vse čase in vse dobe in je namenjena vsakemu.

Kaj menite o Cerкви in njeni vlogi v prihodnosti? Ali je taka, da je primerna za mlado, odrasčajočo generacijo? Kakšen pomen pripisujete družini v sodobnem času?

Če bi bila Cerkev človeška ustanova, je ne bi bilo več. Je kot mati, ki prisluhne otroku, ki joka ali ko zganja trmo. In ga poskuša razumeti. Dela zaključke. Dandanes se srečujemo s problemi v vzgoji in se zato vračamo na osnove. Vzgoja v družini nikakor ne bo mogla roditi pozitivnih sadov, če bomo govorili samo o pravicah, ne pa tudi o dolžnostih. Če se otrok ne bo znal čemu odpovedati, potem bo revež on in pa tisti, ki bodo živeli z njim. Ne more biti vse njegovo, mora znati reči tudi "ne" in mora znati potrpeti.

V današnjem času je čutiti tendenco, da je treba vzgojo postaviti na drugačne temelje, kajti imamo veliko primerov, da človek pri tridesetih ali štiri-desetih še vedno ni samostojen. To pa zato, ker se

ni sposoben čemu odreči in izbrati višjih vrednot. Samo na tak način človek doseže samostojnost. Izraz, da je družina "v krizi", se mi ne zdi pravi. Bolje bi bilo reči, da je današnja družina ostala brez vrednot, brez idealov, je prazna.

Nagovor mladim pred odhodom na pot. Foto: Marjeta Nastran

Glede dolenjske prijaznosti in gostoljubnosti pa tole. Na prvo pripravo na krst, ki jo je imel kot novi župnik na Otočcu, so prišli starši in botri in je bilo malo treme, kako začeti, da bi bil dovolj preprost in nazoren. Kar naenkrat skorajda ni prišel do besede. Toliko so namreč sodelovali zraven. Na koncu jih je pohvalil, češ da je pravzaprav začuden nad razliko od Železnikarjev, kjer so se vsi trudili, da so se tako resno držali, da ni razpoznal, ali odobravajo ali so proti. Potem je eden od njih odvrnil: "Ja, veste kaj, to boste pa že razumeli. Tukaj je Trška gora." In si misli: "Tukaj je spoštovana božja pot, ljudje radi tja gor prihajajo." Da ne bi bilo nesporazuma, je boter brž dodal: "Ampak veste, tu je že v zraku 0,5!"

Popoldansko sonce je bleščalo s Krke, ko sva se poslovila. Gospodinja Beti je imela že vse pripravljeno za popoldansko slavlje. Mobilni telefon se je kar naprej oglašal. "Škof kliče," je rekel gospod Dular in se vzravnal. Spet je bil pri svojem dolžnostih, pri svojem delu, ki ga tako ljubi.

Zahvala

Za pomoč pri pripravi na intervju z msgr. Francetom Dularjem se zahvaljujem Nežki Čufar, pomočnici ravnatelja Antonovega vrtca v Železnikih, in Jožefu Pôjetu, kaplanu v Železnikih.

Izbor fotografij: Aleksander Čufar

Iz arhiva

Muzejskega društva Železniki

Bajar nad Njivico, levo Vancarjev hlev. Podaljšek bajerja skozi naselje je lesen. V ozadju stolp plavža.